

Wikipedia och källkritik i gymnasieskolan – EXAKT-projektet

Olof Sundin, Lunds universitet & Göteborgs universitet,
olof.sundin@gu.se

Helena Francke, Högskolan i Borås,
helena.francke@hb.se

The Linnaeus Centre for Research on Learning, Interaction, and
Mediated Communication in Contemporary Society (LinCS) vid
Göteborgs universitet och Högskolan i Borås

Metod, urval och genomförande

- Projektet är uppbyggt kring två delstudier som genomförs under tre år.
- Empiriskt behandlas redskap för informationssökning och lärande samt hur aktörer interagerar med dessa redskap i språk och handling i samband med källkritik.
- De tre aktörsgrupperna är producenter (*Wikipedia*författare och bloggare), konsumenter (elever) och förmedlare (lärare och bibliotekarier).
- I denna presentation lyfter vi fram tidiga och preliminära resultat som svarar på frågan:

Hur förhåller sig elever till expertis, auktoritet och kontroll i relation till webb 2.0-fenomen som redskap för lärande?

Bakgrund – ökad betydelse av källkritik

- Informationens trovärdighet och auktoritet har diskuterats i forskningen i många år, inte minst inom biblioteks- och informationsvetenskapen.
- Hur vi värderar och kritiskt granskar information har aktualiserats i digitala miljöer där antalet filter mellan användare och information blir allt färre.
- Det gäller inte minst i lärandemiljöer, såsom skolor och bibliotek, där förutsättningarna för elevers informationssökning och källkritik har förändrats kraftigt.
- En effekt av denna förändringen är att fokus flyttas från hur man hittar informationen till fokus på hur den kan värderas och kritiskt granskas.

Bakgrund – ett sociokulturellt perspektiv

- Villkoren för källkritik är beroende av den struktur, organisation och teknik som mediet använder – dvs av mediets materiella förutsättningar.
- En webbplats, likt Wikipedia, där alla kan bidra med innehåll skapar annorlunda förutsättningar jämfört med en webbplats där innehållet produceras av några få utvalda.
- Vår syn på hur kunskap ska kommuniceras och vem som är expert och auktoritet är till stor del formad av tryckta publikationer i pappersform samt av traditionella institutioner såsom skolor, bibliotek och universitet.
- Internet skapar dramatiskt nya förutsättningar för vår syn på kunskap, lärande och informationssökning.

Några tentativa slutsatser

- De svårigheter som elever, lärare och bibliotekarier möter i samtida lärandemiljöer kräver delvis nya pedagogiska perspektiv och praktiker.
- Nya digitala miljöer kräver ett förändrat och ökat fokus på informationens trovärdighet och auktoritet.
- Vår forskning visar exempelvis att lärare och bibliotekarier behöver följa med eleverna “djupare in i källorna”.
- De professionella gränserna mellan lärare och bibliotekarier, liksom gentemot andra yrkesgrupper inom utbildningssektorn, blir mindre stabila och fixerade.

Projektblogg:

<http://projektexakt.wordpress.com/>

Inspirationer

Bl a:

Alexandersson, M. & Limberg, L. (2004). *Textflytt och sök slump: informationssökning via skolbibliotek*. Myndigheten för skolutveckling.

Francke, H. (2008). *(Re)creations of Scholarly Journals: Document and Information Architecture in Open Access Journals*. Borås: Valfrid.

Limberg, L. (1998). *Att söka information för att lära: En studie av samspel mellan informationssökning och lärande*. Borås: Valfrid.

Limberg, Louise & Folkesson, Lena (2006). *Undervisning i informationssökning: slutrapport från projektet Informationssökning, didaktik och lärande (IDOL)*. Borås: Valfrid.

Leth, G. & Thurén, T. (2000). *Källkritik för Internet*. Stockholm: Styrelsen för psykologiskt försvar.

Rieh, S. Y. & Danielson, D. R. (2007). Credibility: A multidisciplinary framework. In B. Cronin (Ed.), *Annual Review of Information Science and Technology* (Vol. 41, pp. 307-364). Medford, NJ: Information Today.

Sundin, O. (2005). Webbaserad användarundervisning: ett forum för förhandlingar om bibliotekariers professionella expertis. *Human IT*, 7(3), 109-168.

Säljö, R. (2005). *Lärande och kulturella redskap*. Stockholm: Norstedts.

Weinberger, D. (2007). *Everything is Miscellaneous: The Power of the New Digital Disorder*. New York: Times Brooks.

Wilson, Patrik (1983) *Second-hand Knowledge: an Inquiry to Cognitive Authority*. Greenwood Press.